

Accountant als het cement van Corporate Governance

Prof. dr. Ph. Wallage¹

■ Inleiding

Veel besproken schandalen hebben de laatste jaren twijfel gezaaid bij het publiek over de integriteit van accountants. Tegelijkertijd vindt een scala van ontwikkelingen plaats om de accountantscontrole beter te borgen, verslaggeving op een niveau hoger te brengen, en vertrouwen van de maatschappij terug te winnen. Vijf jaar geleden, ten tijde van de totstandkoming van het rapport van de Commissie Corporate Governance (Commissie Peters), voldeed het Nederlandse systeem van zelfregulering voor financiële verslaggeving en accountantscontrole prima. Daarom kreeg de accountant toen geen nadrukkelijke aandacht in de discussie over Corporate Governance. In de Britse discussie stonden de collega's wel in de belangstelling, maar het Britse governance veld was dan ook al geconfronteerd met financiële debacles als Barings, BCCI en Maxwell.²

Vervolgens is verandering de enige constante gebleken als het gaat om (markt)omstandigheden en de omgevingsfactoren van Corporate Governance. De euforische marktverwachtingen van eind jaren negentig maakten het aantrekken van vermogen door bedrijven destijds zeer eenvoudig. De hoogconjunctuur maakte in het nieuwe millennium echter plaats voor een neergang, met als gevolg dat een aantal bedrijven in zwaar weer terecht kwam. In die neergang bleek de integriteit van sommige bestuurders onvoldoende bestand te zijn tegen de grote druk van de kapitaalmarkt³. Gestimuleerd door riantere optieregelingen werden persoonlijke belangen sluipenderwijs verheven boven de belangen van de onderneming. Door onvoldoende toezicht, hiaten in de interne beheersing en controle, kon het gebeuren dat de financiële verslaggeving een (veel) te rooskleurig beeld van de werkelijkheid gaf. Creatief boekhouden en frauduleuze financiële rapportages van giganten als Enron, Worldcom en Tyco zijn daarvan sprekende voorbeelden.

Deze incidenten hebben eens te meer het belang van betrouwbare verslaggeving aangetoond, en daarmee in essentie ook de belangrijke positie van de accountant bevestigd. Goede verslaggeving is alleen mogelijk als alle relevante schakels – bestuur, commissarissen, accountants, analisten, investment bankers,

financiële toezichthouders en pers – goed functioneren. De kracht van de keten wordt bepaald door de zwakste schakel. In de praktijk is helaas gebleken hoe dramatisch de gevolgen zijn als deze schakels gelijktijdig falen. Amerikaans onderzoek⁴ naar het functioneren van publieke en private toezichthouders in de Enron zaak leidt tot schokkende conclusies. Zo is gebleken dat de financiële verslaggeving van Enron sinds 1997 niet meer door de SEC is onderzocht en dat commissarissen dubieuze transacties goedkeurden. Ook blijken investment bankers tot het bittere eind “koop” adviezen te hebben verstrekt, hebben creditrating agencies tot vier dagen voor het faillissement het kredietrisico onjuist ingeschat en werkten advocaten mee aan het ontwerpen van ontoelaatbare juridische constructies. De controlerend accountant heeft niet adequaat op de frauduleuze verslaggeving gereageerd en de rechtsgang tegengewerkt. Van alle schakels in de verslaggevingsketen is de reputatie door de schandalen flink aangetast. Vooral⁵ het accountantsberoep heeft – met name door de teloorgang van Andersen⁶, een van de grote vijf accountantskantoren – forse klappen opgelopen⁷. De gevolgen van dit reputatieverlies, in het bijzonder voor de accountant, komen hierna puntsgewijs aan de orde.

2. Externe Verslaggeving

De kwaliteit van de verslaggeving is sterk afhankelijk van de kwaliteit van de verslaggevingsregels. Bij de totstandkoming van deze regels zijn partijen met verschillende belangen betrokken. Dit zijn meestal vertegenwoordigers van de opstellers, controleurs, en gebruikers van de verslaggeving. Soms lopen de belangen niet parallel en worden onder politieke druk compromissen gesloten. Zo is het in de Verenigde Staten tot voor kort niet mogelijk gebleken de kosten van optiebeloningen via de winst en verliesrekening te laten lopen. Ook is door een sterke lobby voorkomen dat de verslaggevingsregels inzake “Special Purpose Entities” (die financieringen buiten de balans konden houden) tijdig zijn aangescherpt. Het totstandkomingsproces van de verslaggevingsregels moet daarom zoveel mogelijk vrij zijn van politieke krachten en belangenbehartiging. Het zijn deze regels die de kwaliteit van de verslaggeving bepalen en het normenkader vormen waaraan de accountant

de jaarrekening toetst. In het streven naar meer betrouwbaarheid en transparantie van de verslaggeving, wordt nationaal en internationaal nieuwe wet- en regelgeving afgekondigd. Een aantal relevante ontwikkelingen zijn:

- De inderhaast ingevoerde Amerikaanse Sarbanes-Oxley wet bevat verdergaande regels voor de aard en omvang van de financiële rapportage, formuleert zware straffen voor witte boorden criminaliteit, en kondigt de oprichting aan van een nieuwe toezichthouder op accountants⁸.
- Deze nieuwe Amerikaanse wet eist dat bestuurders periodiek verklaren dat de jaarrekening geheel overeenkomt met de gestelde eisen. Het bewust veranderen, vernietigen of voeren van een onjuiste administratie kan worden gestraft met een boete, gevangenis straf van minder dan 20 jaar of beide.
- De International Financial Reporting Standards (IFRS voorheen IAS) moeten vanaf verslagjaar 2005 in Europa en dus ook in Nederland worden toegepast door beursfondsen en financiële instellingen. Deze standaarden hebben grote gevolgen voor de waardering van – en informatiever-schaffing over – bepaalde posten in de jaarrekening⁹, en zullen naar verwachting tot meer volatilititeit van de resultaten leiden. Het toepassen van deze IFRS draagt bij aan duidelijke, consistente verslaggeving en aan grotere transparantie.
- Wet- en regelgevers onderkennen dat verslaggeving niet alleen interessant is voor aandeelhouders, maar voor een bredere groep stakeholders. Zij besteden dan ook steeds meer aandacht aan informatiever-schaffing over economische, milieu-, en sociale aspecten¹⁰. Een bredere scope van de jaarverslaggeving en accountantscontrole ligt in het verschiet.
- Het toezicht op de verslaggeving van beursfondsen wordt verscherpt. In Nederland gebeurt dat door de Autoriteit Financiële Markten (AFM), die de bevoegdheid krijgt om toezicht uit te oefenen op jaarverslagen van beursfondsen".

3. Vertrouwen in jaarrekeningcontrole

De rol van de accountant in Corporate Governance omvat de controle van de jaarrekening en opdrachten

zoals het beoordelen van het interne beheersingssysteem van de onderneming of van de naleving van specifieke governance voorschriften¹².

De controle van de jaarrekening is gericht op het vaststellen of de jaarrekening een getrouw beeld van de werkelijkheid geeft en is opgesteld in overeenstemming met geldende verslaggevingsregels. Een dergelijk onderzoek draagt bij aan het handhaven van vertrouwen in de ondernemingsactiviteiten en meer in algemene zin, de efficiënte werking van de kapitaalmarkten. Daarmee is accountantscontrole een belangrijk onderdeel van Corporate Governance.

Het publiek blijkt vaak onjuiste verwachtingen van de accountantscontrole van de jaarrekening te hebben. Een goedkeurende verklaring betekent dat een jaarrekening¹³ een getrouw beeld geeft, maar garandeert niet dat de onderneming in lengte van dagen zal bestaan of dat geen enkele fraude heeft plaatsgevonden¹⁴. Voor het borgen van het vertrouwen in de accountantsverklaring is het nodig dat het accountantsberoep de inhoud hiervan beter communiceert¹⁵. Want een onjuist verwachtingspatroon schaadt zowel het publiek als de accountant.

Kijken wij naar de kwaliteit van de jaarrekeningcontrole, dan levert de Nederlandse accountant in het algemeen goed werk¹⁶. Voor de incidentele fouten die, ondanks het bestaan van vele kwaliteitswaarborgen, worden gemaakt geldt dat deze hard en transparant moeten worden bestraft. Utopisch is de gedachte dat fouten en calamiteiten geheel kunnen worden uitgebannen. Accountantscontrole is ten slotte mensenwerk. Gewaakt moet worden regels en voorschriften ter voorkoming van calamiteiten **op** te leggen die door schieten en dus hun doel niet bereiken. Een door politieke overwegingen ingegeven overreactie kan op korte termijn verstandig lijken om vertrouwen terug te winnen, maar kan op lange termijn de effectiviteit van de accountantscontrole schaden. Het ondoordacht opleggen van nieuwe regels en geboden brengt risico's met zich mee als niet eerst de oorzaak van calamiteiten grondig is onderzocht. In hoeverre mogen bijvoorbeeld adviesdiensten niet meer door accountants worden uitgevoerd? Beperkingen zijn ingezet en beslist nodig, maar het totaal uitbannen van adviesdiensten is contra-productief. Een effectieve, kale, pure controleur functioneert namelijk

niet. Controleren mag en kan niet met oogkleppen op. Aan de controlefunctie gelieerde diensten zijn nodig om de controle goed uit te kunnen voeren (de kennis over de gecontroleerde onderneming wordt vergroot en de accountant blijft daardoor een deskundige en geloofwaardige gesprekspartner). Dit klemmt temeer als van de accountant ook een bijdrage wordt verwacht in het rapporteren over interne beheersingssystemen, zoals hierna nog aan de orde zal komen. Om een onafhankelijke positie ten opzichte van grote klanten te realiseren is een groot accountantskantoor noodzakelijk. Een vorm van adviesfunctie draagt daar aan bij. Ook wordt zodoende het accountantsberoep afwisselend en aantrekkelijk gehouden. Samenvattend, om de patient niet te schaden dient, ook in geval van calamiteiten, eerst een goede diagnose te worden gesteld voordat geneesmiddelen worden toegediend!

De maatschappij verwacht van een accountant dat hij onafhankelijk functioneert ten opzichte van de onderneming die hij controleert. Onafhankelijkheid is een wezenskenmerk van de accountant. Het gaat hierbij zowel om de feitelijke als de “waargenomen” onafhankelijkheid¹⁷.

De beroepsgroep is uiteraard niet doof voor de kritiek van buitenaf, en dus hebben de Nederlandse accountantsorganisaties besloten de onafhankelijkheidsregels die door de Europese Commissie zijn aanbevolen, per 1 januari 2003 in te voeren¹⁸. Hoewel veel van wat ‘Europa’ thans voorschrijft in het Nederlandse accountantsberoep reeds gemeengoed was, is het goed de belangrijkste elementen uit deze regelgeving hier weer te geven:

- het is voor de onafhankelijkheid van groot belang dat de accountant niet meer door het bestuur van de gecontroleerde onderneming wordt benoemd maar door de Raad van Commissarissen of aandeelhoudersvergadering¹⁹;
- over de onafhankelijke positie van de accountant moet worden gecommuniceerd met de Raad van Commissarissen en/of het Audit Committee;
- accountantskantoren moeten zorgen voor een stelsel van waarborgen voor de onafhankelijkheid van de individuele medewerkers;
- de beroepsorganisatie van accountants moet de naleving van de onafhankelijkheidsregels toetsen.

De onafhankelijkheidsregels omvatten naast de waarborgen de volgende specifieke voorschriften:

- het verbieden van financiële, persoonlijke, familie- en arbeidsrelaties van medewerkers van het accountantskantoor met de controle cliënt;
- voorschriften met betrekking tot honoraria en tariefstelling
- het eens in de zeven jaar rouleren van behandelend controlerend partner;²⁰
- het verbieden of onder voorwaarden toestaan van het leveren van niet-controlediensten aan controlecliënten;²¹
- consequenties voor de controle in het geval van juridische procedures tussen accountant en controlecliënt.

Bovendien bestaat in Nederland het voornemen om een onafhankelijk toezichthouder te belasten met het toezicht op accountants**. Deze toezichthouder zou zich moeten richten op:

- de bewaking van kwaliteit, ethiek, onafhankelijkheid en andere standaarden die samenhangen met het afgeven van accountantsverklaringen.

Dit resulteert onder

- meer in de eis van een “concurring partner review”;
- het (laten) uitvoeren van kwaliteitsinspecties bij openbare accountantskantoren;
- het (laten) uitvoeren van onderzoeken en het opleggen van disciplinaire maatregelen.

Het is belangrijk de toezichthouder zorgvuldig te positioneren. Toezicht dat “geheel onafhankelijk” van de beroepsgroep plaatsvindt, ontbeert mogelijk de nodige expertise om de taak adequaat uit te voeren. Goed toezicht op accountants kan alleen plaatsvinden door gebruik te maken van terzake deskundigen. De toezichthouder moet dus of beschikken over voldoende accountants, of beter nog, gebruik maken van kwaliteitsborging die door het accountantsberoep zelf is opgezet.

4. Interne beheersing

Mede dank zij het uitoefenen van adviestaken naast controle in de engere zin van het woord heeft de accountant veel expertise over opzet en functioneren van interne beheersingssystemen. Een van de aanbe-

velingen uit het rapport van de Commissie Peters uit 1997 was dan ook dat de accountant op dat gebied een adviserende en (daarop gebaseerde) rapporterende rol moet spelen. In een aantal landen gaan de verplichtingen verder. Zo heeft het bestuur van Engelse beursfondsen al enige jaren de plicht verslag te doen over het systeem van interne beheersing. De accountant moet – indien hem is gebleken dat de uitspraken van het bestuur onjuist zijn – hiervan melding maken in zijn verklaring.

Ook de Sarbanes-Oxley wet vereist in het jaarverslag een paragraaf over interne beheersing. Relevante elementen daarin zijn:

- de verantwoordelijkheid van het bestuur voor het opzetten en onderhouden van een adequate interne beheersingsstructuur en procedures voor financiële verslaggeving;
- een jaarlijkse evaluatie van de effectiviteit van de interne beheersingsstructuur en procedures voor financiële verslaggeving van het fonds;
- een verplichte controle door de accountant van de beheersingsparagraaf.

Deze ontwikkelingen duiden erop dat Verslaggeving over interne beheersing en de controle hiervan gemeengoed gaan worden. Belangrijk is wel dat een algemeen normenkader tot stand komt, dat aangeeft wanneer een onderneming 'in control' is.

5. Audit committee

Het Audit Committee, in de Nederlandse governance structuur een subcommissie van de Raad van Commissarissen, komt ook al voor in het rapport van de Commissie Peters uit 1997.²³ De functie van zo'n Audit Committee omvat:

- toezicht houden op de kwaliteit van alle externe financiële rapportages;
- toezicht houden op de naleving van interne procedures en wet- en regelgeving en de beheersing van de bedrijfsrisico's;
- faciliteren van de communicatie met accountants;
- beoordelen van de activiteiten en functioneren van accountants.

Een Audit Committee heeft betrouwbare informatie van het bestuur nodig om zijn taken naar behoren te vervullen. Hierbij treedt dus informatie-asymmetrie op tussen bestuur en Audit Committee, die door de

accountant kan worden opgelost. Het is ook zinvol indien het Audit Committee in zijn vergaderingen ook van gedachten wisselt met de tweede en soms derde management laag in de organisatie. De accountant controleert de betrouwbaarheid van (financiële) informatie en rapporteert zijn bevindingen met betrekking tot de financiële interne beheersingsystemen aan bestuur en commissarissen. Ook bespreekt de accountant periodiek relevante verslaggevings- en controle-issues met het Audit Committee zonder aanwezigheid van het bestuur.²⁴

Andersom heeft het Audit Committee ook een belangrijke rol bij het bewaken van het onafhankelijk functioneren van de accountant. Niet het bestuur maar het Audit Committee moet de accountant benoemen en beoordeelt de kwaliteit van zijn werkzaamheden en (onafhankelijk) optreden.²⁵

Hieronder valt ook het beslechten van eventuele onenigheid tussen het bestuur en de accountant met betrekking tot de financiële verslaggeving.

Vanwege de belangrijke rol die het Audit Committee in Corporate Governance speelt, is het dan ook wenselijk om in het jaarverslag een afzonderlijk verslag van het Audit Committee op te nemen.²⁶

6. Conclusie

Wie de voorgaande constatering op zich laat inwerken, kan haast niet anders dan concluderen dat de rol van de accountant in de Corporate Governance structuren de afgelopen jaren steeds belangrijker wordt:

- hij treedt op als expert bij de ontwikkeling en implementatie van nieuwe regels voor externe verslaggeving;
- hij moet als controleur tegemoet komen aan de hoge verwachtingen die de maatschappij van hem heeft, en in staat zijn om het vertrouwen te herstellen;
- hij krijgt meer verantwoordelijkheden toegeschoven op het aspect interne beheersing, en moet daarover ook nadrukkelijker rapporteren;
- hij heeft een spilrol gekregen bij het functioneren van Audit Committees.

De accountant staat in een voor hem turbulente tijd dan ook voor de grote uitdaging om deze taken naar behoren te vervullen. De verwachtingen van de

maatschappij mogen niet worden teleurgesteld. Het vertrouwen in accountants (*trust me*) stond lange tijd niet ter discussie. Geruststellende woorden (*tell me*) bleken de afgelopen jaren niet voldoende om het geschonden vertrouwen te waarborgen. Plotseling moeten accountants feitelijk aantonen (*show me*) dat ze kwaliteit leveren en onafhankelijk te werk gaan. Dit vereist 'commitment' van alle beroepsbeoefenaars. Niet integer handelen moet consequent worden bestraft. Transparantie moet worden bewerkstelligd door openheid en actieve communicatie. De nieuwe onafhankelijkheidsregels voor accountants zijn van dit laatste een goed voorbeeld. Deze relatief nieuwe ontwikkeling is even wennen voor de beroepsgroep, maar biedt ook grote kansen. De werkzaamheden van accountants zullen zonder twijfel uitgebreider en gedetailleerder worden om tegemoet te komen aan de wensen en de kritiek.

- i Prof. Wallace is partner bij KPMC en hoogleraar Accountantscontrole aan de Universiteit van Amsterdam.
- 2 Zie bijvoorbeeld Principles of Good Governance and Code of Best Practice ('the Combined Code'), London Stock Exchange (1998). Deze principes zijn in belangrijke mate gebaseerd op aanbevelingen die al in 1992 door de Committee on The Financial Aspects of Corporate Governance (Cadbury Commissie) zijn geformuleerd.
- 3 Niet voor het eerst. Zie bijvoorbeeld A Short History of Financial Euphoria, J.K. Galbraith, Viking Penguin, 1993.
- 4 Financial Oversight of Enron: The SEC and Private Sector Watchdogs. Report of the Staff of the Senate on Governmental Affairs, Oct. 6.2002.
- 5 Verklaarbaar vanwege de Amerikaanse claimcultuur en de vermogenspositie van de relatief goed verzekerde accountantskantoren (de zogenaamde "Deep pocket theory of liability").
- 6 Wereldwijde omzet over 2001 van 9,3 miljard USD en ruim 80.000 personeelsleden (International Accounting Bulletin, 14 dec. 2001).
- 7 En dat geldt ook voor het Nederlandse beroep vanwege het sterke internationale karakter. Ook was de rol van de controlerend accountant de afgelopen tijd ter sprake bij de Ceteco-affaire en de parlementaire enquête bouwfraude.
- 8 Saillant is het feit dat deze wet ook zal gelden voor bestuurders en accountants van buitenlandse ondernemingen die in Amerika zijn genoteerd. Het is zaak te komen tot Europese wet- en regelgeving om het nodige tegenwicht te bieden en alternatieven bespreekbaar te maken.
- 9 Maar ook nu reeds leiden ontwikkelingen in Corporate Governance tot aanpassing van Nederlandse wetgeving. Zo vereist de Nederlandse wet per 1 september 2002 een gedetailleerde toelichting op de vergoedingen per individuele bestuurder en commissaris.
- 10 Ontwerp-Richtlijn 400 Jaarverslag, Raad voor de Jaarverslaggeving, 2002. Zie voor praktijkvoorbeelden The Shell Report en duurzaamheidsverslagen van DSM, Rabobank, ING Groep, Schiphol en Heineken.
- ii De ministers van Financiën, Justitie en Economische Zaken hebben dit voornemen eind mei schriftelijk geuit. Harmonisatie van het toezicht in Europa is er nog niet maar de verwachting is wel dat dit gaat komen. Effectief toezicht is een van de voorwaarden die door de Amerikaanse toezichthouder (SEC) is gesteld om FRSTe aanvaardt.
- 12 Zie bijvoorbeeld aanbeveling 35, Commissie Peters, 1997.
- 13 Het bestuur van de vennootschap draagt de verantwoordelijkheid om de jaarrekening zodanig op te stellen dat de economische werkelijkheid getrouw wordt weergegeven. Deze jaarrekening moet voldoen aan geldende wet en regels als het gaat om verslaggeving, en bovenal een getrouw beeld geven van de economische werkelijkheid. De externe accountant heeft de exclusieve taak om de getrouwheid van de jaarrekening te controleren ten behoeve van allen die bij de vennootschap zijn betrokken. Deze betrokkenen worden geacht de jaarrekening voorzien van een accountantsverklaring, te betrekken bij het nemen van allerlei besluiten.
- 14 Ook mag uit een goedkeurende verklaring bij een jaarrekening niet worden geconcludeerd dat het management integer is of dat de interne beheersingssystemen goed werken. Niet integer management

De bouwstenen – in de vorm van wetten, regels en standaarden – voor het herstel van het maatschappelijk vertrouwen in het bedrijfsleven worden in hoog tempo aangedragen. Wil het uiteindelijke gebouw stevig staan dan moeten die nieuwe wetten en regels wel goed doordacht zijn en moeten regelgevende instanties (inclusief beroepsorganisaties) niet ad-hoc op incidenten reageren. Want zoals gezegd, incidenten zijn nimmer geheel uit te bannen.

Optimale verslaggeving komt alleen tot stand als alle schakels in de verslaggevingsketen hun verantwoordelijkheid nemen. Aan de accountant de eervolle en uitdagende taak om het cement tussen die bouwstenen en schakels te zijn. Tenslotte is voor alle belanghebbenden bij een goede verslaggeving de schone taak weggelegd om elke schakel van de keten doorlopend met de neus op zijn of haar verantwoordelijkheden te drukken!

- kan betrouwbare informatie opleveren, en de accountant is in het algemeen in staat, ook bij minder goed functionerende beheersingssystemen tot een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening te komen.
- 15 In tegenstelling tot de huidige goedkeurende/niet-goedkeurende accountantsverklaring kan een meer gedifferentieerde verklaring beter uiteenzetten wat de betekenis van de controle is, en zodoende mogelijk meerwaarde opleveren voor het publiek dat hier gebruik van maakt.
- 16 Ook in het buitenland staat het Nederlandse beroep in hoog aanzien. Dat valt onder meer op te maken uit de relatief grote betrokkenheid van Nederlandse accountants bij internationale gremia die zich bezighouden met beroepsvraagstukken.
- 17 De accountant heeft de schon tegen zich als hij zodanig optreedt, dat zijn onafhankelijkheid in twijfel wordt getrokken. Perceptie is subjectief en niet altijd met rede en feiten te bestrijden (waaruit volgt dat het onafhankelijkheidsissue altijd in enige vorm blijft bestaan).
- 18 Ook bij het opleggen van regels om te voorkomen dat de accountant de schijn wekt niet onafhankelijk te zijn moet worden voorkomen dat regels doorschieten. Zorgvuldigheid vereist dan ook dat de effectiviteit van (nieuwe) regels periodiek wordt geëvalueerd.
- 19 Belangrijk is dat in de praktijk de benoeming niet exclusief wordt voorbereid respectievelijk plaatsvindt door de Raad van Bestuur. De voorbereiding en benoeming dient plaats te vinden door de Raad van Commissarissen. Desgewenst, kan de formele benoeming plaatsvinden door de aandeelhoudersvergadering.
- 20 In de Verenigde Staten wordt deze termijn door de Sarbanes-Oxley wet teruggebracht naar een 5jaars periode. Terughoudendheid in het verkorten van deze termijn is wenselijk, om te voorkomen dat te veel kennis en ervaring verloren gaat.
- 21 De volgende diensten mogen volgens de Nederlandse concept regels vanaf 1 januari 2003 niet, of onder voorwaarden aan controleklanten worden geleverd: – Juridische dienstverlening – Internal auditdiensten – Ontwerp en implementatie van informatie systemen – Administratieve dienstverlening – Interim management – Waarderingsdiensten – Werving van hoger kader
- 22 In tegenstelling tot de (meeste) angelsaksische landen is toezicht op accountants in Nederland een nieuw fenomeen. De Sarbanes-Oxley wet heeft het toezicht op accountants toegewezen aan de nieuwe, geheel onafhankelijke, Public Company Accounting Oversight Board.
- 23 Commissie Peters, 1997, paragraaf 6.4.
- 24 Sarbanes-Oxley vereist dat de accountant alle gehanteerde kritische verslaggevingsprincipes en toepassingen met het audit comité bespreekt en daarbij alle alternatieve principes die met het management zijn besproken aan de orde stelt, evenals de effecten van het toepassen van dergelijke alternatieven, alsmede de behandeling die door het accountantskantoor wordt geprefereerd.
- 25 Dit omvat tevens een beoordeling of de honorering toereikend is om een goede controle uit kunnen te voeren.
- 26 Hetgeen als onderdeel van het verslag van de Raad van Commissarissen kan worden gepresenteerd.